

של אכזיב מוצו. בהודעה שנייה, ב-18 ליוני, מסרה תחנת השידור של תנועת המרי: "הלוחמים העבריים טבלו אבידות בקטע הצפוני-מערבי של ההתקפה, בשעת ביצוע חבלה בגשרים שבכפר אכזיב. רקיטה אשר נורתה עלידי אחד משומרי הגשרים קלעה במיקרה במיטען של חומר נפץ, אשר נישא עלידי אחד הלוחמים. המיטען התפוצץ, ונחשאו התרסק. כבוד לקורבן העם!" לא רק זאת. ראשי-המטה של ההגנה, ב-אותם ימים, הרמ"א משה סנה, שלח שני מכתבים למשפחות הלוחמים הנעדרים. ב-אחד מהם, הנושא את התאריך 11 ביולי 1946, כותב סנה: "אין לקבל את ההנחה

קילו זיליניט גרמה להתרסקות מוחלטת לא רק של עמוד גשר-הרכבת, אלא אף ל-התרסקות י"ג הלוחמים שהצטופפו, אותה עת, מתחת לגשר. ההתפוצצות גרמה ל-התרסקותם לחלקים קטנים — פרט לגופה אחת, שממנה נותר הצי. המסקנה מתבקשת מהנ"ל היא: שהשרי דים שנאספו עלידי החברא קדישא, לאחר הפעולה, הם שרידי כל הי"ג; והם שנקברו אותו יום בקברי-האחים שבבית-העלמין."

★ ★ ★

הקצין תבע חקירה רשמית

מחקרו של בן-אלקנה היה, כאמור, פרי סי. כשסיים אותו, תבע בן-אלקנה ל-הקים ועדת-חקירה מוסמכת, או למסור את העניין לטיפולו של שופט-חוקר, שרק הם מוסמכים לקבוע את נסיבות-המוות — ואת עצם המוות.

ללא החלטה רשמית כזו, הוסיפו הי"ג להחשב לנעדרים — דבר שעורר בעיות אינסופיות לנשותיהם וילדיהם של אלה מן החללים שהיו נשואים.

תבע בן-אלקנה עוד: "לאחר שמות י"ג ייקבע רשמית, יהיה צורך לממש את הרמסקה עלידי התייחסותם של המשפחות והמוסדות לקבר בחיפה כקבר-אחים, ועל-ידי הקמת מצבה עם שמות כל הנופלים על קבר זה — או העברתו לסביבות האנדרטה, בגשר-אכזיב."

לו אומצו מסקנותיו ההגיוניות של בן-אלקנה עלידי גורם רשמי, הייתה הי תעלומה מגיעה אל סיומה. אולם צירוף מיקרים מזור מעט זאת, הפך את מחקרו לסלע-מחלוקת ציבורי.

מחקרו של בן-אלקנה הגיע ביוני 1966 (המשך בעמוד 38)

בפיצוץ גשר זה — הם נקברו השבוע — אך נשותיהם נשארו עגונות

אלנסנדר שמעון יהודה אספן (פולצ'י) יחיאל סלוצ' יוסף קינדמן עמיחי קליבנר יהודה גביש יעקב קובטש

התעלומה נקברה

השעברוריה חיה

יעקב בולינגר אליהו בלום זוד סימן-טוב יוסף רוזנפלד נהמיה גיין יסטרוטצ'ינסקי

האימה כ הנעדרים אינם בחיים. גם אם נפגעו חברים מן ההתפוצצות, הרי מן הנימנע שלא ישארו גופותיהם או עיקבות גופותיהם. רק אברי אדם אחד, (מחוץ ל-יחיעם וייץ) הובאו לקבורה. אין לאשר את ההנחה, שהחברים אינם בחיים גם מפני העובדה שמספר חברים, אשר נמצאו קרוי בים למקום ההתפוצצות חזרו אל הבסיסים. לפיכך לא נואשנו... נמנענו מפעולה פומד בית מתוך שחשבנו, כי החברים מסתתרים אישם או נמצאים בדרך, ונזהרנו שמא נסגיר אותם לשלטון. עוד אנו מוסיפים לקוות שהשלטון תפס אותם ושם אותם באחד מבתי-הכלא. עתה יעשה הלחץ הדרוש לאלץ את השלטון לגלות את התעלומה. הצהיר את סנה, במכתבו, חגיגית, בפני הוריים: "לא ננוח ולא נשקוט עד שנגיע אל עיקבות חברינו היקרים, הנעדרים."

★ ★ ★

"קבורה השאית!"

שרירים שנמצאו ליד הגשר הובאו לקבורה בחיפה. הם נקברו כשרבבות המלחים משוכנעים כי הם מלוחים רק חייל אלמוני אחד מהלחי-הגשר. כעבור חצי שנה השתתה ההערכה. כתב סנה, בחמישי לדצמבר 1946 למשפחות הנעדרים "...חזקי הנפות אשר הובאו לקבורה בבית-העלמין בחיפה בעילום-שט הם של אחים מהנעדרים. יתר החללים נאספו עלידי הצבא, אשר ערך להם קבורה חשאית. אומנם שלטונות-הצבא מסרבים להודות בכך, שהשטס כנראה מפני תלונה מצד מוסדות-הדת על פגיעה בדיני-ישראל, אך ממקורות מהימנים נודעה עובדה זו."

לומר: ההגנה הכירה בכך ש"ג הנעדרים נהרגו. לעומת זאת התזיקה ההגנה עדיין בגירסה, שרק שרידי-גופותיהם של חלק מהם הובאו לקבורה בחיפה.

כתוצאה מכך לא ראו משפחות-הנעדרים את הקבר בחיפה כקברם של הי"ג. לגבי רובן אספה תעלומה את גורל-בניהן.

לאחר קום המדינה, כאשר הוקם ליד גשר-אכזיב גלעד לזכר הנופלים, באו מרבית המשפחות לשם, בימי הזיכרון, כדי להתייח עם זכר-בניהן. רבים מקרובי החללים עדיין שמרו, עמוק בליבם, את הי-אמונה כי יום אחד יתגלו יקיריהם אשר נעלמו בצורה כה מסתורית.

הפרשה הוסיפה להעסיק את היישוב, מדי שנה בשנה. מחקרים שנעשו ביוזמה פרטית — בעיקר עלידי עיתונאים — הגיעו למסקנה, כי כל הי"ג ניספו יחדיו, ליד הגשר. אך איש לא ידע להצביע על מקום קבורתם. המאמרים אשר התפרסמו, בימי-הז' כרון, עדיין הגדירו את הפרשה כתעלומה. בחודש יולי 1950, התעוררה התעלומה כחדש — דווקא עלידי משה סנה, מי שהיה

חון, בה נאמר בין השאר: "גילוי 12 שלדים בתוך מחנה צבאי בריטי לשעבר, הנמצא ב-קירבת מקום האסון, מחזק את החשד שחיי לים בריטיים רצחו את לוחמינו והשלטונות הבריטיים טישטשו את עיקבות-הרצח."

בתשובתו טען אז דוד בן-גוריון, כי מימצאי-החקירה העלו, כי אין קשר בין הגופות שהתגלו לבין חללי גשר-אכזיב.

יתכן והתעלומה היתה נשארת בחוקה כזו — לולא התחיל אדם, לפני שנתיים וחצי, להתחקות אחר מקורות התהוותה. היה זה קצין-המשטרה לשעבר, וכיום קצין צה"ל שלמה בן-אלקנה, מוסמך ב-חוגים להיסטוריה ולמדעי-היהדות, המקדיש את שעות-הפנאי שלו — מחוץ לתפקידו המשטרתי — לפיענוח פרשיות נעלמות.

בן-אלקנה — מי שגילה בשעתו את קברו הנעלם של קצין-המשטרה ליזרוביץ ליד עתלית ומי שחשף לפני מספר חודשים את קברו של אבשלום פיינברג ליד רפיח — התמטר לפיתרון תעלומת הי"ג בכל הלהט והשכל הישר האופייניים לו.

הוא ריכז את כל החומר שפורסם אודות הפרשה, גבה עדויות מפי לוחמים שהשתתפו בפעולת גשר-אכזיב; והגיע, אחרי חקירה נמצה ויסודית, לשתי מסקנות:

- אין כל תעלומה בפרשת היעלמם של הי"ג.
- הקבר בבית-העלמין בחיפה, עליו נחרט "איריס שנקרעו לגזרים — שרידי הקדושים שנספו במערכה ליד גשר אכזיב" הוא — קברם של כל הי"ג.
- סיכם בן-אלקנה את המחקר הפרטי שלו: "כל הכתובים ממשיכים לציין את תעלול-מת היעלמן של גופות הלוחמים ולא מופיעה בהם המסקנה שהתפוצצות של 400

